

16. predavanje – Knjigovodstveno obuhvatanje robe

Roba – obračun nabavke i vođenje stanja

Na računima grupe 13 prema važećem kontnom okviru obuhvataju se zalihe robe u magacinu, prodajnim objektima na veliko (skladišta i stovarišta) i prodajnim objektima na malo (prodavnice i drugi prodajni objekti) i roba u obradi, doradi i manipulaciji.

Prema odredbama koji uređuju promet robe trgovinom se bave subjekti koji su registrovani za obavljanje prometa robe, koja se u principu prodaje u nepromenjenom obliku. Ukoliko se roba obrađuje ili doraduje, to nisu aktivnosti koje bitno menjaju fizička i hemijska svojstva robe. To su uglavnom postupci vezani za prepakivanje robe u trgovačka pakovanja i slično, jer postupci koji uslovljavaju promene svojstava robe predstavljaju proizvodnju, tako da se roba praktično pretvara u materijal. Tipičan primer u tom pogledu predstavlja brašno, koje trgovac može prepakovati u pakovanja koja su za promet u maloprodaji, ali ukoliko se ono koristi za proizvodnju peciva, kolača i drugog, onda ono trpi fizičke i hemijske promene i predstavlja repromaterijal.

Pravno lice, odnosno preduzetnik koje robu evidentira samo u finansijskom knjigovodstvu na računima grupe 13 postupa na sledeći način:

- za nabavljenu robu zadužuje račune grupe 13 – Roba, a odobrava odgovarajuće račune grupa 41, 42, 43 ili 44. Primera radi, za robu nabavljenu u zemlji koja se skladišti u magacin daje se stav za knjiženje 131/435. PDV koji se može odbiti kao prethodni porez knjiži se preko odgovarajućeg računa grupe 27;

- za vrednost prodate robe zadužuje račun 501, a odobrava analitički račun u okviru grupe 13;

- u toku obračunskog perioda, za iznos obračunatog PDV i utvrđene razlike u ceni (ako se zalihe robe po prodajnoj vrednosti) zadužuju se analitički računi u okviru računa grupe 13, a odobrava račun 501 ili stornira iznos poreza i razlike u ceni na dugovnoj strani računa 501. Posle ovih knjiženja račun 501 pokazuje nabavnu vrednost prodate robe, tj. prodajnu vrednost robe umanjenju za PDV i razliku u ceni.

Kao i kod materijala prema stavu MRS 2, obračun izlaza sa zaliha robe, odnosno obračun troškova prodate robe može da se vrši primenom dve metode, i to:

- 1) „prva ulazna – prva izlazna“ (FIFO);
- 2) ponderisane prosečne cene.

Nabavna vrednost prodane robe, kao trošak knjiži se na teret računa 501. U okviru računa 501 mogu da se otvore analitički računi za nabavnu vrednost prodane robe na malo, prodane robe na veliko i za nabavnu vrednost robe upotrebljene za sopstvene potrebe.

Primer

Pravno lice je nabavilo robe od dobavljača u zemlji za 1.000.000 din, PDV (20%) je 200.000 din, a bruto naknada 1.200.000 din.

Nabavljena roba je prvo uskladištena u magacin, a potom stavljena u prodajni objekat na veliko.

Kupcima na veliko (profesionalni kupci) prodato je na odloženo plaćanje robe 800.000 din, PDV (20%) 160.000 din. što ukupno daje 960.000. Nabavna vrednost prodane robe iznosi 730.000 din.

Računovodstvenim politikama pravno lice je izabralo da robu u prometu na veliko vodi po nabavnoj vrednosti.

Knjiženje:

131		Roba u magacinu	1.000.000	
270		PDV u primljenim fakturama po opštoj stopi (osim datih avansa)	200.000	
	435	Dobavljači u zemlji		1.200.000
– zanabavkurobeporačunudobavljača				
132		Roba u prometu na veliko	1.000.000	
	131	Roba u magacinu		1.000.000
– za prenos robe u velokoprodajni objekat				
204		Kupci u zemlji	960.000	
	604	Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu		800.000
	470	Obaveze za PDV po izdatim fakturama po opštoj stopi (osim primljenih avansa)		160.000
501		Nabavna vrednost prodane robe	730.000	
	132	Roba u prometu na veliko		730.000
– zaprodaturobupoizdatimračunima				

U ovom primeru računovodstvenim politikama pravno lice je za obračun vrednosti robe u toku godine izabralo metodu nabavne cene. Zaduženje i razduženje računa 132 (i zaduženje računa 501) vrši se po

nabavnoj vrednosti, tako da na kraju obračunskog perioda nije potrebno izvršiti svođenje sa prodajnih na nabavnu vrednost.

Roba za prodaju na veliko i malo

Prethodno je već istaknuto da je osnovni smisao robe da se nabavlja radi dalje prodaje. Ta prodaja može biti prodaja na veliko (drugim profesionalnim trgovcima ili onima koji je nabavljaju kao repromaterijal) ili prodaja na malo koja podrazumeva pojedinačnu prodaju u objektima maloprodaje.

Prema propisima koji uređuju promet robe u objektima u kojima se vrši njen promet mora se voditi knjiga evidencije prometa (KEP knjiga) u kojoj se evidentira promet robe.

U svakom slučaju u KEP knjigu se roba unosi na osnovu kalkulacije.

Primer kalkulacije cene robe:

Šifra	Naziv robe	Jedinica mere	Količina
43278	telefonski aparat	kom	100

Red. broj	Elementi kalkulacije cene	Ukupan iznos	Iznos po jedinici
1.	Fakturna vrednost dobavljača	200.000,00	2.000,00
2.	Rabat (5%)	10.000,00	100,00
3.	Neto fakturna vrednost	190.000,00	1.900,00
4.	ZTN – zavisni troškovi nabavke	10.000,00	100,00
4.1.	T transporta – eksterni	7.000,00	70,00
4.2.	T osiguranja robe u transportu	-	-
4.3.	T utovara i istovara	2.000,00	20,00
4.4.	Transportni manjak, kalo i rastur	-	-
4.5.	T sopstvenog transporta	1.000,00	10,00
4.6.	T sopstvenog utovara i istovara	-	-
4.7.	Carine i druge uvozne dažbine	-	-
4.8.	Porez na promet i druge dažbine	-	-
5.	Nabavna vrednost robe (3. + 4.)	200.000,00	2.000,00
6.	Razlika u ceni robe	20.000,00	200,00
7.	Prodajna cena bez poreza na dodatnu vrednost	220.000,00	2.200,00
8.	Porez na dodatnu vrednost PDV	44.000,00	440,00
9.	Prodajna cena sa porezom	264.000,00	2.640,00

NFV – ona cena koja se efektivno plaća dobavljaču, a koja je iskazana na računu (fakturi) dobavljača, što znači umanjena za popuste (rabat) koji su iskazani na fakturi. Naknadno odobreni popusti (npr. kasa-skonto) tretiraju se kao finansijski prihod, kao kamata i ne mogu se uključivati u kalkulaciju.

ZTN – sačinjavaju još i posebne troškove pakovanja, troškove u transportu i troškove vraćanja ambalaže po osnovu ugovora.

Primer

Privredno društvo se bavi trgovinom na veliko. Računovodstvenim politikama je izabralo da utoku godine zalihe robe vodi po prodajnim cenama bez PDV. Podaci za knjiženje su sledeći:

Privredno društvo se bavi trgovinom na veliko. Računovodstvenim politikama je izabralo da u toku godine zalihe robe vodi po prodajnim cenama bez PDV. Podaci za knjiženje su sledeći:

- Početno stanje na računu 132 – 12.000.000 din, a na računu 1329 – 1.200.000 din.
- U toku godine nabavljeno je robe od dobavljača u zemlji za 5.200.000 din. bez PDV, PDV (20%) iznosi 1.400.000 din. što ukupno daje 6.600.000 din.
- Nabavljena roba je na osnovu kalkulacije stavljena u promet na veliko. Stopa razlike u ceni iznosi 10%.
- U toku godine prodato je kupcima u zemlji robe na veliko u iznosu od 12.000.000 din. (bez PDV), obračunati PDV (20%) iznosi 2.400.000 din. što ukupno daje 14.400.000 din.

Knjiženje:

132		Roba u prometu na veliko	12.000.000	
	1329	Razlika u ceni robe u prometu na veliko		1.200.000
	700	Otvaranje glavne knjige		10.800.000
– za početno stanje zaliha robe				
131		Roba u magacinu	5.200.000	
270		PDV u primljenim fakturama po opštoj stopi (osim datih avansa)	1.400.000	
	435	Dobavljači u zemlji		6.400.000
– zanabavkurobeporačunimadobavljača				
132		Roba u prometu na veliko	5.720.000	
	1329	Razlika u ceni robe u prometu na veliko		520.000
	131	Roba u magacinu		5.200.000
– za prenos robe u velokoprodajni objekat				
204		Kupci u zemlji	14.400.000	
	604	Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu		12.000.000
	470	Obaveze za PDV po izdatim fakturama poopštoj stopi (osim primljenih avansa)		2.400.000
501		Nabavna vrednost prodate robe	12.000.000	
	132	Roba u prometu na veliko		12.000.000
– zaprodaturorobupoizdatimračunima				

2. Od dobavljača „S“ kupljeno je 1.000 čokolada. Vrednost kupljene robe bez PDV iznosi 30.000 dinara, a u računu je iskazan PDV u iznosu od 6.000. Primljen je ispravan račun a provereno je da je dobavljač obveznik PDV.

Knjiženje:

2.	1340		Roba u prometu na malo, prodajna vrednost	60.000,00	
	270		PDV u primljenim fakturama po stopi 20%	6.000,00	
		1344	Ukalkulisani PDV u prometu na malo		10.000
		1349	Ukalkulisana razlika u ceni		20.000
		435	Dobavljači u zemlji		36.000,00
– po računu dobavljača i kalkulaciji prodajne cene br. 1					

Knjiženje se vrši na osnovu kalkulacije prodajne cene koja se obavezno sastavlja za svu robu primljenu u maloprodaju.

Primer:

Preko prodavnice na malo izvršen je promet robe, i to:

- građanima uz gotovinsko plaćanje 53.000,00
- građanima uz plaćanje čekovima građana 20.000,00
- pravnim licima uz plaćanje čekovima pravnih lica 45.000,00
- građanima preko platnih kartica 32.000,00
- pravnim licima uz virmansko plaćanje 20.000,00

Svega: **170.000,00**

PDV sadržan u prodatoj robi iznosi:

- po opštoj stopi 20.000,00
- po posebnoj stopi 4.545,00

Knjiženje:

1)	241		Tekući (poslovni) računi	53.000,00	
	2400		Dinarski čekovi pravnih lica i preduzetnika	45.000,00	
	2438		Blagajna (čekovi građana)	20.000,00	
	2040		Kupci u zemlji (fakture)	20.000,00	
	2043		Kupci u zemlji (platne kartice)	32.000,00	
		604	Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu		145.455,00
		470	Obaveze za porez na dodatu vrednost po izdatim fakturama po opštoj stopi (osim primljenih avansa)		20.000,00
		471	Obaveze za porez na dodatu vrednost po izdatim fakturama po posebnoj stopi (osim primljenih avansa)		4.545,00
– prema priznanim položajima na tekućim računima, potvrđama o predaji čekovima na platu, fakturama koje su izdate kupcima i sećima kontrolne trake za plaćanje platnim karticama					
2)	241		Tekući (poslovni) računi	126.000,00	
	5538		Troškovi platnog prometa (provizija za naplatu putem platne kartice)	1.000,00	
		2400	Dinarski čekovi pravnih lica i preduzetnika		55.000,00
		2438	Blagajna (čekovi građana)		20.000,00

	204	Kupci u zemlji (fakture)		20.000,00
	2043	Kupci u zemlji (platne kartice)		32.000,00
– po izvodu tekućeg računa kod poslovne banke				

ž